

אלא אמר אביי: הרוטב הינו חלא דקריש — הנזול היוצא מהבשר ונעשה קרוש, שאין עליו שם אוכל אלא רק כשהוא עם הבשר.

ומקשינן: מאי איריא "קריש"? והרי אפילו כי לא קריש נמי שם אוכל עליו כשהוא מחובר עם האוכל?

וכי תימא, שקודם שנעשה קרוש שם משקה עליו ולא שם אוכל, והאוכל והמשקה אינם מצטרפים לטומאת אוכלים, ולכן דוקא לאחר שנעשה קרוש הם מצטרפים. לא יתכן לומר כן,

דהא אמר ריש לקיש: ציר שיצא מהירק,

שחלחולי מחלחלא, או שהיא נחשבת לשומר על גבי שומר⁽⁵³⁾.

שנינו במשנה: והרוטב. [שהוא מצטרף עם האוכל לקבל טומאת אוכלים, אך בפני עצמו אינו מקבל טומאה].

והוינן בה: מאי רוטב?

ומשנינן: אמר רבא: שומנא. שומן שעל גבי המרק.

אמר ליה אביי לרבא: אי הכי — הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין? ! שהרי הוא אוכל גמור, ואילו במשנתנו מבואר שאינו נחשב כאוכל אלא כשהוא יחד עם הבשר⁽⁵⁴⁾?

אחת בפני עצמה לא? והיה מקום ליישב, שהרמב"ם פסק כלישנא קמא וכרבי יוחנן, שאפילו שיערה אחת נחשבת ליד, וכמו שכתבנו לעיל בשם הראשונים, והוא חולק על רבי אלעא. אך כבר הוכחנו שהרמב"ם פסק כלישנא בתרא, ואם כן דברי הרמב"ם סותרים אלו לאלו? וצריך עיין.

54. מבואר בגמרא ששומן הבהמה נחשב לאוכל גמור, והרי הוא מקבל טומאה אף כשהוא בפני עצמו. ולגבי טומאת נבלות נסתפקו התוספות האם הוא מטמא כטומאת אוכלים, או שמא, כיון שמצינו דברים המטמאים בטומאת אוכלים ולא בטומאת נבלות, כמפרכסת, אינו מטמא כלל טומאת נבלות. ובמהר"ם פירש את דברי התוספות על שומן. אך הרש"ש הקשה שלא מסתבר לומר דהשומן לא יטמא טומאת נבלות, שהרי גם החלב מטמא לולי שמיעט הפסוק חלב נבלה של בהמה טהורה, ושומן דומה לחלב? [ומה שכתב בשם רש"י ותוספות בבכורות י א ששומן אינו מטמא טומאת נבלות כמו החלב, צריך עיון היכן מצא כן בדבריהם שם, דהתם

מדין יד, ואיכא ראייה לשיטתו ששערה נחשבת ליד לכל הפחות כשהיא עם הרבה שערות. אך לפי ריש לקיש לא חשיב שומר על גבי שומר, ושפיר אפשר להעמיד את הברייתא בשומר.

53. אך לגבי יד יש חילוק, שכאשר השערה בפני עצמה אינה נחשבת ליד, וכאשר היא עם שערות נוספות היא נחשבת ליד. ויתכן שרבי יוחנן חולק שבכל אופן אינה נחשבת ליד, ולכן היה לו הכרח מהברייתא שהשערה מצטרפת מדין שומר, שהרי מדין יד אינה יכולה להועיל.

הרמב"ם [אבות הטומאה פ"א הי"א] פסק, ששערות של נבלה מטמאות מדין שומר, וכתב בליקוטי הלכות, שהרמב"ם פסק כלישנא בתרא וכרבי יוחנן, [שהרי לפי הלישנא הראשונה והשניה רבי יוחנן סובר דלא חשיב שומר, ומדוע פסק הרמב"ם כריש לקיש].

ובהלכות טומאת אוכלים [פ"ה ה"כ] פסק הרמב"ם, שמלעין של שבלים הוי יד, והקשה החזון נחום [עוקצין פ"א מ"ב] מדוע לא פירש הרמב"ם את הדין של רבי אלעא, שדוקא כשהם עם הרבה שערות הם נחשבות ליד, אך שיערה